

İnci

Fluca

SÖZ SANATLARI II

❑ Mübalağa:

- Sözüün etkisini güçlendirmek amacıyla bir olayı ya da durumu olduğundan büyük ya da küçük göstermektir.
  - O akşam yakamozlar gibiydi bakışların
Akdeniz, gözlerinin damlasıydı o akşam
  - Gözlerinden göğüme sayısız yıldız akar
Bir gülüşün içimde binlerce lamba yakar.

❑ Kinaye (Değınmece):

- Bir sözüün mecaz anlamı kastedilerek hem gerçek hem de mecaz anlama gelecek şekilde kullanılmasıdır.
  - Karanlıktır sağın solun
Zayıfsan bükülür kolun
Bazen düze çıkar yolun
Bazen yokuşta kalırsın
  - Bir güzelin aşığıyım erenler
Onun için taşa tutar el beni

□ Tariz:

- Bir kişiyi iğneleme, bir konuyla alay etme gibi amaçlarla sözün tam tersini kastetmektir.
  - Dürüstlük sözünü kaldır kasaya
Ne adalete bak ne yasaya
Elliden aldığı sahte malları
Üç yüzden sürüver sen piyasaya
  - Bizim çocuk çok çalışkan sadece sekiz zayıfı var.

□ Tevriye:

- Birden fazla anlamı olan bir kelimenin akla ilk gelen anlamını değil uzak anlamını kastetmektir.
  - Islak bir yorgan, sımsıkı bürüneyim
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları
  - Rüzgâr kırdı dalımı ellerin günahı ne
Ben yitirdim yârimi yolların günahı ne
  - Bulutlar kararırorsa çöl yağmura kanar mı
Mecnun oldum uğruna o yâr beni anar mı

□ Tenasüp:

- Anlamca birbiriyle ilgili sözcüklerin bir arada kullanılmasıdır.
  - Bir gemi yanaştı Samsun'a sabaha karşı
Selam durdu kayığı, çaparası, takası, tayfası
  - Buğday olup çıkardım yanık tarlanın birinde
Un olmaya hevesliydim, bulurdum değirmeni
  - Aramazdık gece mehtâbı, yüzün parlarken
Bir uzak yıldıza benzerdi güneş sen varken

□ Telmih:

- Şiirde anlatılanların, herkesçe bilinen tarihi olay veya kişilerle ilişkilendirilerek verilmesidir.
  - Yurdundan mahrum edip dolaştırdın Cem gibi
Ruhumla söndü alev, sonra ruhum da yandı
  - Kamil iken cahil ettim alimi,
Vahşi iken yahşi ettim zalimi
Yavuz iken zebun ettim Selim'i
Her oyunu bozan gizli zor benim.

□ Tezat (Zıtlık):

- Anlamca birbirine karşıt olan sözcükleri bir arada kullanmaktır. Divan şiirinde çok yaygındır.
  - Hayat bir ölümdür, aşk bir uçurum
Ben geldim geleli açmadı gökler.
  - Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü
Kar değil, gökyüzünden yağan beyaz ölümdü.
  - Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır
Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır.

□ Tecahül-i Arif:

- Anlam inceliği oluşturmak için herkesçe bilinen bir gerçeği bilmiyormuş gibi aktarmaktır.
  - Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allahım bu çizgili yüz
  - Göz gördü, Gönül sevdi seni ey yüzü mâhım
Kurbanın olam var mı benim bunda bir günahım
  - Su insanı boğar, ateş yakarmış

□ Hüsni Ta'lil

- Bir olayın asıl gerçekleşme nedeni dışında hayali ve güzel bir nedene bağlamadır.
  - Ne sıcak vücutlar gitti
Toprağı ısıtmak için
  - Dedim dilber yanakların kızarmış
Dedi çiçek taktım gül yarasıdır.

Hacı